.

УДК 342.72/.73
Ахчи С.І.
студ. гр. Ю-113 НУ «Запорізька політехніка»

ЗАКОНОДАВЧІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ У ЛАТВІЙСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Актуальність теми зумовлена необхідністю дослідження становища біженців, зокрема українців, котрі з початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України вимушено залишили свою країну. Латвія, як член Європейського Союзу, котра за роки війни прихистила 48540 українців [1] забезпечує право на тимчасовий захист для українських громадян, а також надає широкий спектр допомоги, що включає соціальні, гуманітарні та економічні програми. Враховуючи відносно новий характер цього процесу та наявність викликів, пов'язаних з підтримкою та інтеграцією українських біженців, ця тема потребує детального аналізу.

Законодавство Латвії надає українцям широкий спектр прав та можливостей через механізми тимчасового захисту, закріплені на рівні як національного законодавства, так і міжнародного права. Важливим кроком у цьому напрямку стала ратифікація Латвією Європейської Директиви про тимчасовий захист, яка дозволяє громадянам України отримати право на проживання, доступ до соціальних послуг та робочих місць на період відсутності стабільної ситуації у їхній країні [2]. За цією директивою, всі особи, які рятуються від війни, можуть отримати тимчасовий статус, що забезпечує певні

базові права, зокрема на медичне обслуговування, освіту та соціальні виплати. Однак для тривалого перебування в тій чи іншій країні Євросоюзу біженцям потрібно отримати додаткові дозволи або змінити свій статус. Це питання потребує подальшого врегулювання в рамках європейських і національних правових актів.

Латвія забезпечує гуманітарну допомогу українським біженцям через органи місцевого самоврядування, державні структури та міжнародні організації. Програми допомоги включають надання тимчасового житла, фінансових виплат для покриття базових потреб, таких як: харчування, одяг і медичні послуги. Окрім цього, для біженців організовуються волонтерські ініціативи, що сприяють не лише фізичній допомозі, а й психологічній підтримці в умовах війни. Діяльність громадських організацій також включає надання юридичних консультацій, допомогу у пошуку роботи та інтеграцію на місцях. Проблема, яка залишається актуальною – це відсутність достатніх ресурсів у державних установах для повного забезпечення кожного біженця необхідною допомогою.

Гуманітарна допомога та соціальна підтримка українців, які опинилися в Латвії, охоплюють низку важливих аспектів, спрямованих на забезпечення їх базових потреб та інтеграцію в суспільство. Одним з основних напрямків є надання тимчасового житла, яке є критично важливим для біженців,особливо на початкових етапах їхнього перебування. Латвійський уряд організував спеціалізовані центри розміщення для біженців, де вони можуть отримати не лише дах над головою, але й доступ до основних послуг, таких як медичне обслуговування, харчування та психологічна допомога. Одночасно, латвійські органи влади працюють над створенням умов для забезпечення їхніх економічних потреб, надаючи щомісячні фінансові виплати для покриття витрат на проживання. Крім того, значну роль у підтримці біженців відіграють громадські організації та волонтерські ініціативи, які займаються організацією збору гуманітарних вантажів, організовують мовні курси, юридичні консультації та адаптаційні програми для українців. Особливо важливою є допомога в забезпеченні доступу до освіти для дітей біженців, що дозволяє не лише забезпечити їм нормальне навчання, але й зменшити стрес від розлуки з рідною країною (Ст.7) [3].Проте, незважаючи на активну підтримку з боку держави та волонтерів, біженці стикаються з певними труднощами через перевантаження наявних ресурсів та необхідність подальшої координації допомоги на місцевому рівні.

Латвія надала біженцям з України право на працевлаштування без додаткових дозволів. Це є важливим кроком до економічної інтеграції та самозабезпечення біженців, а також можливістю для країни залучити кваліфіковану робочу силу для заповнення вакансій, які не покриваються місцевими працівниками. Процес перекваліфікації та навчання для біженців є основним елементом інтеграції на ринок праці. Програми професійної перепідготовки, мовні курси та соціальна адаптація сприяють адаптації до нових

умов праці в Латвії (Ст. 3) [3]. Однак, у багатьох випадках біженці стикаються з труднощами через мовний бар'єр, недостатній досвід роботи в місцевих умовах або зловживання правами з боку деяких роботодавців. Для розв'язання цих проблем необхідна подальша підтримка з боку уряду через створення сприятливих умов для зайнятості біженців.

Таким чином, Латвія виявилася готовою до швидкого реагування на гуманітарну кризу, що виникла через війну в Україні, і створила механізми підтримки українських біженців, які відповідають європейським стандартам. Законодавчі механізми тимчасового захисту, гуманітарна допомога та можливості для економічної інтеграції є основними складовими підтримки, яку отримують українці, що рятуються від війни [4].

У висновку можна зазначити, що Латвія, реагуючи на гуманітарну кризу, спричинену війною в Україні, продемонструвала високий рівень солідарності та готовності підтримати українських біженців. Через імплементацію Європейської Директиви про тимчасовий захист країна створила ефективну систему допомоги, що охоплює широкий спектр соціальних, гуманітарних та економічних програм.

Законодавчі механізми Латвії забезпечують біженцям право на проживання, доступ до освіти, медичних і соціальних послуг, а також працевлаштування без додаткових дозволів. Одночасно, волонтерські ініціативи та діяльність громадських організацій значно посилюють підтримку, надаючи гуманітарну допомогу, юридичні консультації, мовні курси та психологічну підтримку.

Для подальшого покращення ситуації необхідно посилити міжнародну співпрацю, розробляти довгострокові програми підтримки, спрямовані на

інтеграцію та професійну підготовку переселенців, а також створювати умови для їхньої економічної самостійності. Це дозволить забезпечити повну інтеграцію українських біженців у латвійське суспільство та сприятиме зміцненню гуманітарної підтримки на європейському рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. В ЄС тимчасовий захист мають понад 4 мільйони українців. URL: https://suspilne.media/967357-v-es-timcasovij-zahist-maut-ponad-4-miljoni-ukrainciv/

2. Тимчасовий захист – UNHCR український. UNHCR український. URL: https://help.unhcr.org/ireland/uk/особи-змушені-тікати-з України /тимчасовий-захист/ (дата звернення: 15.11.2024)

3. Про підтримку цивільного населення України : Закон Латвійської Республіки № 2022/45A.1 від 03.03.2022 р. URL: https://likumi.lv/wwwraksti/LIKUMI/TULKOJUMI_UA/UKR_ATBALSTA_LIKUMS.PDF.

4. З України в Латвію. Надання допомоги українським біженцям у Латвії. URL: https://www.ukraine-latvia.com/uk